



Makale Gönderilme Tarihi: 31.10.2018 – Makale Kabul Tarihi: 27.12.2018

ŞİİRE ADANMIŞ BİR YAŞAM: CAHİT SITKI TARANCI'NIN ŞİİRLERİNDE OTOBİYOGRAFİK İZLER

*Emine GUT**

ÖZET

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında saf (öz) şiir anlayışı içinde değerlendirilmiş olan Cahit Sıtkı Tarancı, şiirlerinde çoğunlukla yaşama sevinci, ölüm, yalnızlık, kaçış, sevgi vb. konuları işlemiştir. Şair şiirlerinde, kendi içinde kurduğu yaşam ile buna zıt olan dış dünyanın arasında kalmışlığını yansıtmıştır. Bu yansıma daha çok ölüme yönelme, yalnızlık ve bulunduğu ortamdaki kaçış arzusu olarak kendini göstermektedir.

Bu çalışmada Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirleri ele alınarak şiirlerindeki otobiyografik unsurlar incelenmiştir. Ruh hâlini şiirlerine yansıtmakta zorluk çekmeyen şair, ailesine ve sevdiğine yazdığı mektuplarda bazı şiirlerini yazma gerekçelerini de anlatmıştır. Gerek şairin yazdığı mektuplar ve gerekse şairle ilgili hatıralar incelendiğinde şiirlerindeki otobiyografik izler ortaya çıkacaktır. Bu anlamda Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde yaşantısının, duygu dünyasının olabildiğince yer aldığı söylemek yerinde olur.

Anahtar Kelimeler: Cahit Sıtkı Tarancı, otobiyografi, şiir.

A LIFE DEDICATED TO POETRY: AUTOBIOGRAPHICAL TRACES IN THE POETRY OF CAHİT SITKI TARANCI

ABSTRACT

Cahit Sıtkı Tarancı, a Republican-era Turkish poet renowned for his 'pure' poetry, wrote on themes such as the joy of living, death, loneliness, escape, and love, among others. His works reflect how opposite the inner world that he had created for himself was from the outside world—more often than not expressing this through thoughts of dying, isolation, and the desire to desert his environment.

This paper examines the autobiographical elements peppered throughout Cahit Sıtkı Tarancı's poems. He had little trouble in terms of voicing his state of mind on paper, and thus discussed the thought process behind some of his works in letters to his loved ones. Regardless of from which angle one examines his writings, it is clear that he had left behind traces of himself—most of which waiting to be uncovered. In this sense, it is possible for one to conclude that his poetry served as his personal and emotional diary.

Keywords: Cahit Sıtkı Tarancı, autobiography, poetry.

* Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Üstü Öğrencisi, Giresun. emine52gut@gmail.com

GİRİŞ

Eğitimi için ailesinden ayrılarak Diyarbakır'dan İstanbul'a gelen Cahit Sıtkı Tarancı, yeni ortama uyum sağlayamamış ve vaktinin çoğunluğunu kitaplarla geçirmeye başlamıştır. 1 Mart 1951 tarihli *Varlık* dergisine verdiği röportajda bu durumunu “*Fransız mektebine geçtiğimde durmamacasına roman okumak iptilasına tutuldum.*” (Tarancı 2016: 140) sözleriyle dile getiren şair, sonrasında yerli-yabancı birçok yazarı okumaya başlamış yine bu senelerde ilk şiirlerini kaleme almıştır. “*Galatasaray Lisesi onun edebi kişiliğinin gelişmesinde ve yönlendirilmesinde asıl belirleyici rolü oynayacaktır*” (Korkmaz 2002: 5).

Babası Bekir Sıtkı, Cahit Sıtkı'nın şair olmasını istememiştir. Çünkü küçüklüğünden beri onun vali olması hayalini kurmuştur. Cahit Sıtkı ise babasına yazdığı mektuplarda bir gün onun şairliğiyle iftihar edeceğini söylemiştir. Onun için hayattaki en büyük gaye iyi bir şair olmaktır. “*Ne diyorum, bir şey yapmak, ölmez, yıkılmaz bir abide yaratmak, işte şair mefkûresi...*” (Enginün 2016: 31).

İyi bir şair olmak istemesinin bir neticesi olarak şiir yazmaya da oldukça özen göstermiştir. Ziya Osman Saba'ya mektuplarında da onu, bu konuda çok kez uyarmıştır. “*Şiir, 'kelimelerle güzel şekiller kurma sanatıdır' diyen şairimiz, şiiri 'kelime ve şekil' işi olarak kabul eylemektedir. [...] Tarancı'ya göre, 'şiir öyle bir nesnedir ki, kelime çıkardın mı, hatta kelimenin yerini değiştirdin mi büyüsü bozulur, sihri kaçır'*” (Beysanoğlu 1969: 65).

Cahit Sıtkı için şiir yazmak hayatının en büyük amacı hâline gelmiştir. “*Sanat, şiir benim için bir teselli vesilesi, bir kurtuluş kapısıdır... Ona dört elle sarılmaklığım tabii bir neticedir. Tutduğum yegâne dal*” (Enginün 2016: 61). Şiirlerini yazarken oldukça titiz davranan şair, “*Şiir*” adındaki poetik şiirinde, şiire karşı olan duygularını ifade etmektedir:

“Kızıoğlan kız güzelliğinde şiir;

Hem sevgili hem dost hem anne yüzü,

Hâlâ beni mestettiği gecedir

Sanırım hem yeryüzü hem gökyüzü.

Mecnun'um; şikâyet etmem Leyla'dan;

Başıma ne dertler açtığı halde.

Ne mümkün vazgeçsin bu sevdadan?

Bir kere karar kıldık bu hayalde” (Tarancı 2004: 187).

Cahit Sıtkı'da şiir; yaşamın gayesi ve uğruna her şeyin göğüslenebileceği vazgeçilmez bir seveda olarak yer almıştır.

Cahit Sıtkı'nın şiirlerine bakıldığında yaşadıklarının şiirine yansıdığı görülecektir. Gerek ailesinden ayrılışındaki yuva özlemine ve yalnızlığa sığınışını, gerek çevresindeki insanlara sitemlerini, sevgisini, yaşamak istediği ya da yaşadığı aşklarını vb. birçok duygusunu şiirlerinde ifade etmiştir. Şiirin hayatla ilgisine önem veren Cahit Sıtkı, bunu şiirde samimiyet olarak görmüş ve şairlerin de bu konuda gerçekçi olmaları gerektiğini savunmuştur. Cahit Sıtkı'ya göre hayatında daima mutlulukla yaşamış insanların, ıstırap ve ümitsizlikten bahseden şiirlerinin bir değeri yoktur. Çünkü şiirin kıymetli olabilmesi için

şairin ifade ettiği duygularda samimi olması gerekmektedir (Enginün 2016: 68). Şair, genç şairlerin başarısızlığının nedenini de yine şiirde yaşamlarının bulunmamasına bağlamaktadır: “İş olsun diye alay kabilinden, eğlence kabilinden şiir yazar delikanlıların haddi hesabı yok. Muvaffak olmamalarının sebebi meydanda. Kendi kendilerini yazılarına koymuyorlar. Yazıları ile kendileri arasında hiç akrabalık, dostluk, yakınlık yoktur” (Enginün 2016: 61).

Şair, döneminin güçlü kalemleri tarafından beğenilmiş ve bundan büyük bir mutluluk duymuştur. Çok sevdiği Ahmet Haşim, Yahya Kemal gibi isimler şiirini takdir etmişlerdir. Mektuplarında edebiyatımıza getirdikleri yeniliklerden bahsetmiştir: “‘Gece Bir Neticedir’ isimli şiirimde edebiyatımıza getirdiğim hususiyet ve yenilik toplanmıştır” (Enginün 2016: 32):

“Renkler çekildi işte simsiyah bir saraya;

Birbirine müsavi artık her şey: Gecedir.

Geldi minarelerle kuyular bir hizaya;

Ya her şey dev gibidir, yahut her şey cücedir” (Tarancı 2004: 56).

Hiçbir edebî topluluğa bağlı kalmadan şiirler kaleme almış olan sanatçı, edebiyat tarihçileri ve araştırmacıları tarafından çoğunlukla saf şiir anlayışı içerisinde gösterilmiştir. Bu, Cahit Sıtkı'nın her şeyden çok şiirin peşinden gittiğini göstermektedir. Denilebilir ki onun için şiir, saklanılacak bir yuvadır.

Baki Süha Ediboğlu, şair için “Yaradılıştan yüzü az gülen bütün keder ve sevinçlerini içinde saklayan bu kapalı mizaç, hayatı her şeye rağmen çok seviyor, Allah'ın kendisinden esirgediği güzel yüz ve uzun boyun derin hasret ve imrentisi içinde ister istemez kendisini şiire veriyor, ilgileri, sevgileri ve nihayet neticesiz aşkları şiirin derin ve karanlık kuyularında arıyor.” (Ediboğlu 1968: 113) ifadelerini kullanmıştır.

Cahit Sıtkı, “Şiiri bir davanın sözcüsü yapmayacağını söylüyor ama şiir onun kendi davasıydı. Mülkiye, Sciences politives vb., ama hayatını yalnız edebiyat dolduruyordu. Orada kendine ufak denebilecek bir yer seçmişti. Orayı çapalıyor, orayı suluyor; belki başka yerlere de bakıyor, hatta “Ne güzel” diyor, ama sonunda gelip kendi yeriyle ilgileniyordu. Böyle davranmak bir şairi daraltır, ama aynı zamanda o seçtiği yerde bir kusursuzlaşma mertebesine de erişebilir. Cahit Sıtkı'da bunların ikisi de oldu” (Belge 2018: 203). O, kendi kurduğu dünyada bütün yönelimlerini edebiyata çevirmiştir. Şiirlerinde belirli temalar öne çıksa da kelimeler üzerinde oldukça hassas ve seçici davranmıştır. Kelime hassasiyeti, Ziya Osman Saba'ya mektuplarında da ifade edilmektedir. Gerek kendi şiirlerinin gerekse Ziya Osman Saba ve başka şairlerin şiirlerindeki kelimeler üzerine dikkatli ve seçici davranılması gerektiği hakkında yorumlarda bulunmuştur.

Hayatı

Asıl adı Hüseyin Cahit'tir. 2 Ekim 1910'da Diyarbakır'da doğmuştur. “Şiiri hayatının yegâne mihveri yapan ve bir ihtiras halinde ona bağlanan Cahit Sıtkı, Diyarbakır'ın en köklü ve en saygın ailelerinden biri olan Pirinçzâdelere mensuptur” (Korkmaz 2002: 3). Beş kardeşe sahip Hüseyin Cahit, ailenin ilk çocuğudur. Bu sebeple babası, onun üzerine pek çok hayal kurmuştur.

İlköğrenimine 1917'de Numune-i Terakki-i Hamidî Mekteb-i İdadisi'nde başlamış, bir yıl sonra nakledildiği Mekteb-i Sultani'yi başarıyla bitirmiştir. Daha iyi bir eğitim görmesi

için 1924'te Saint- Joseph Lisesi'ne gönderilmiştir. Bu onun aileden ilk ayrılışıdır. İçine kapalı kişiliği nedeniyle burada büyük bir yabancılık duygusuyla karşılaşmıştır:

“Çölde bir yolcu gibi yalnızlığın içinde

Kavrulup gidiyorum.

Serseri bir rüzgâr gibi hep ganimet peşinde

Savrulup gidiyorum” (Tarancı 2004: 25).

Şair, içe kapanık biridir ve yaşantısında sürekli geriye dönmeye çalışmıştır. Hayat karşısında dirençsizdir. Girdiği yeni çevrede kendisini kabul ettiremediği için Diyarbakır'daki sevgi ve şefkat ortamına dönme isteğiyle yaşamıştır. (Korkmaz 2002: 7). Bu yöndeki isteklerini şiirlerinde sık sık dile getirir:

“Mazim! Ah, o bir daha bulunmaz hazine!

Hırsız gibi dalardım altın gümüş içine.

Dalardım! Fakat şimdi o servetten bana ne!

Mazim! Ah, o bir daha bulunmaz hazine!” (Tarancı 2004: 27)

Diyarbakır'dan uzakta, karşılaştığı dünya ile sağlam bir iletişim kuramayan şair, çocukluğunun mutlu günlerine dönmek ister: *“Öyle parlak bir mazim olmadığı halde, yine eski zamana, mesela çocukluğuma rücu etmeyi isterdim. ‘Maziye yâda daldığım zaman’ mısraıyla başlayan şiirimi bu arzumu tatmin etmek için yazdım”* (Enginün 2016: 91).

Şair, daha pek çok şiirinde ruh durumunu yansıtabilecek ifadelerle yer vermiş ve ailesine yazdığı mektuplarda şiirlerini açıklamıştır: *“‘Karanlıklarla kardeş’ mısraıyla başlayan küçük şiirim bütün talihsizliğimi teksif etmiştir”* (Enginün 2016: 91):

“Karanlıklarla kardeş

Bahtım bir türlü ateş

Almayan çakmak gibi” (Tarancı 2004: 48)

Şair bu yalnızlık duygusuyla baş etmeye çalışmış, çareyi kitaplara yönelmekte bulmuş ve sonrasında Galatasaray Lisesi'nin sınavlarını kazanmıştır. Bu okul, şairin yaşamının şekillenmesinde büyük bir rol oynayacaktır. *“Galatasaray Lisesi'nde ömrü boyunca yakın dost olacağı şair ve yazar Ziya Osman Saba”* (Işık 2007: 3429) ile tanışır. Ölünceye kadar sürecek bir dostluğun ilk adımları burada atılır.

1931'de Galatasaray Lisesi'nden mezun olduktan sonra Mülkiye Mektebi'ne girmiş ve burada şiir yazmaya devam etmiştir. 1933'te ilk şiir kitabı *Ömrümde Sükut*'u çıkarır. Artık hayatını şiire adanmış şairin Mülkiye'deki dersler ilgisini çekmez ve okuldan ayrılmıştır. Bir yıllık memurluğunun ardından yükseköğrenimi için 1938'de Paris'e gitmiş, 1940'ta II. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine yurda dönmüştür. *“1941-43 yılları arasında Ankara, Balıkesir, Burhaniye ve Erzurum İlica'da”* (Işık 2007: 3429) askerliğini yapmış ve Burhaniye'deyken Ziya Osman Saba'ya mektubunda *“Yoldaşlar”* şiiri için *“Buradaki hayatımda bir değişiklik yok. Ara sıra ata biniyorum, ava meraklı bir arkadaşla bir kere ava gittik, onun hatırası olarak ‘Yoldaşlar’ şiiri kaldı”* (Tarancı 2016 a: 117) demiştir. Askerlik sonrasında Ankara'da Anadolu Ajansı, Toprak Mahsülleri Ofisi, MEB Tercüme Bürosu gibi yerlerde

çalışmıştır. 1945'te CHP'nin düzenlediği şiir yarışmasında "Otuz Beş Yaş" şiiriyle birinciliği elde etmiş, sonrasında 108 şiirinin yer aldığı ikinci şiir kitabı *Otuz Beş Yaş*'ı yayımlamıştır.

Şairle ilgili hatıra ve mektuplara bakıldığında kendisinden daima sevgi ve saygıyla bahsedildiği, hakkında eleştiri yapılırken dahi onu kırmamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Arkadaşları tarafından bu derece sevilmiş "Cahit Sıtkı Tarancı, insanlığı ve insanları seven bir mizaca sahipti. [...] En üzgün ve kızgın zamanlarında bile karşısındakine güleç davranmaya özen gösterirdi. Bütün insanları kardeş sayardı. Bu görüşlerini şiirlerinde ve yazılarında zaman zaman ifade etmiştir" (İskenderoğlu 1993: 59). Şairin, gerek mektup ve yazılarına gerekse şiirlerine bakıldığında bu sevgisi ortaya çıkacaktır. İlgili ve sevgi çerçevesi içerisinde büyümüş küçük Hüseyin Cahit gibi, şair Cahit Sıtkı da etrafındaki çerçevenin aynı şekilde olmasını istemiştir.

Ailesi

Cahit Sıtkı'nın babası Bekir Sıtkı, aile mesleği olan tarım ve ticaretle uğraşmakla birlikte edebiyata oldukça yakın biri olmuştur. "Bekir Sıtkı, devrin fikri ve edebi faaliyetlerine de yabancı kalmaz. Öyle ki, amcası Arif Efendi'nin kızı Arife Hanım'la yaptığı evlilikten doğan çocuklarına çoğunlukla Servet-i Fünun ediplerinin ve roman kahramanlarının isimlerini vermeyi tercih eder; Hüseyin Cahit, Halit, Nihal" (Korkmaz 2002: 3). Cahit Sıtkı'nın ailesine yazdığı mektuplarında babasının ondan romanlar göndermesini istemesi de okuma merakını gösterir niteliktedir.

Cahit Sıtkı'nın, Saint- Joseph Lisesi'ne gitmesiyle başlayan ailesinden ayrılışı artık yaşamının sonuna kadar devam edecek ve onda daima yakındığı yalnızlığına sebep olacaktır. Tek tesellisi yakınlarıyla olan mektuplaşmasıdır. Mektuplarında da bu durumu sık sık dile getirmektedir. "Nihal, emin ol ki hayatımda kıymeti olan bir şey varsa o da gerek senin, gerek Halit'in ve gerekse Anne ve Baba'nın bana yazmış olduğunuz mektuplardır. Çünkü bu mektuplarla kendi kendimi teselli ediyor ve diyorum ki: Yine mesudum, beni seven annem, babam, kardeşlerim ve bilhassa eşi bulunmaz minimini bir ablacığım var" (Enginün 2016: 36). Şair, "Bugün Hava Güzel" (Tarancı 2004: 149) şiirinde ailesinden gelen mektupların onda yaşattığı duyguyu dile getirmektedir. Annesinden aldığı mektupla büyük bir sevinç duymuş ve karamsar ruh hâlinde uzaklaşmıştır. Adeta memleketinde yaşadığı güzel günlerde gibidir.

Yaşamı boyunca yalnızlıktan bir şikâyet içerisinde olan Cahit Sıtkı, her ne kadar ailesi ve arkadaşları tarafından sevilse de içindeki yalnızlığından kurtulamamıştır. "Cahit Sıtkı'nın yalnızlığı, daha anne karnından çıkıp dünyaya gözlerini açtığı zaman başlamıştır. [...] Bir çocuğun büyüüp anne şefkatinden uzaklaşması da yalnızlığa düşmesidir. 2 Nisan 1931 tarihli Servet-i Fünun'da yayımlanan 'Anne Ne Yaptın?' adlı şiirde, yavrusunu koynundan atan anneye sitem vardır" (Okur 1993: 276). Nihal'e yazdığı bir mektupta da bu şiiri için şiirinde ifade ettiği duygularının yoğunluğunu hâlâ yaşadığını ve kendisi gibi hiç doğmamayı ya da büyümeyi tercih edenlerin çokluğundan bahsetmiştir (Enginün 2016: 59). Şair, adeta anne karnına dönüş özlemi içindedir.

"Anne sana kim dedi yavrunu doğurmayı?

Sanki karnında fazla yaramazlık mı ettim?

Senden istemiyordum ne tacı, ne sarayı;

Karnında yaşıyordum, kâfiydi saadetim.

[...]

Sütünden tatlı mıdır, anne, sanki bu hayat?

Bana sorsana anne yaşamak bir hüner mi?

El aç, yalvar gündüze, geceye boyun uzat.

Bu uğurda bir ömür çürütmeye değer mi? (Tarancı 2004: 30)

Cahit Sıtkı, din hakkındaki ilk bilgilerini “*Hacı babaannesinden esinlenerek edinmiştir. Sonra da eski deyimle Salihat-ı Nisvan’dan bulunan kendi Hacı annesi de çocukları üzerinde bu manevi etkiyi işlemiştir*” (İskenderoğlu 1993: 65).

“Bugün Cuma;

Büyükannemi hatırlıyorum,

Dolayısıyla çocukluğumu.

Uzun olaydı o günler;

Yere düşen ekmek parçasını

Öpüp başıma götürdüğüm günler!

O zaman inandığım gibi,

Sahiden bir ömür dünya varsa eğer,

Orada da cumaysa bugün,

Başında bulutlardan beyaz örtüsü,

Büyükannem namaz kılmaktadır,

Namahrem eli değmez seccadesinde;

Mekke-i mükerremeden getirilmiş.” (Tarancı 2004: 154)

Ziya Osman Saba, *Varlık* dergisinin 1 Kasım 1956’da 441. sayısında yayımladığı “Cahit’le Günlerimiz I” başlıklı yazısında Cahit Sıtkı’nın “Zaman Bir Kuşak Gibi” adındaki şiiri ile ilgili “[...] Ömrümde Sükut’taki ilk şiirlerinden birinin son, ‘Zaman bir kuşak gibi/ Sarıl sarıl bitmiyor’ beytini iyi anlamadığımı kendisine söylediğim zaman, bunun hayal meyal hatırladığı bir dedenin, o eski zaman kuşaklarına döne döne sarılışının çocuk hafızasındaki hatırasının canlanışından başka bir şey olmadığını söylüyordu.” (Tarancı 2016 a: 17) demektedir. Bu ifadelere bakılarak Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde dedesini de andığı ortaya çıkmaktadır.

Ailesine karşı büyük bir düşkünlüğü olan Cahit Sıtkı, mektuplarında ailesine sevgisini açıkça ifade etmiş ve kardeşlerine “*potoş, totoş*” gibi özel ifadelerle seslenmiştir. Babasıyla olan haberleşmelerine bakıldığında ise, şairin babasına karşı büyük bir sevgi ve saygı beslediği görülmektedir.

Cahit Sıtkı, kardeşleri içinde kız kardeşi Nihal’e ayrı bir değer vermektedir. Nihal, bu dünyada onu anlayan nadir kişilerdendir. Kendisi ile Nihal arasında pek çok benzerlikler

bulan şair duygularını açık bir şekilde ona anlatmıştır. Yaşamını anlamlı kılan, şiirlerinin yanı sıra Nihal'e yazdığı mektuplardır, denilebilir.

Diyarbakır

Diyarbakır, Cahit Sıtkı için, gerçek benliğinin ortaya çıktığı, ailesi ile birlikte geçirdiği mutlu günlerinin canlanması ve daima karşılıksız bir sevgi ile hatırlayacağı yer olarak var olmaktadır. Diyarbakır'a olan hasretini anlattığı şiirlerinden biri de "Sıla" başlığını taşımaktadır:

"Gün bitti;

Akşam serinliğiyle başlıyor memleketim.

Doğduğum köy göründü;

Sakin yıldızlarıyla gittikçe yakınlaşan sema,

Dörtmal kalktı atım sevincinden;

Uçarıktan gidiyordum sılıya" (Tarancı 2004: 147).

Şair, Diyarbakır'a olan sevgisini, Nihal'e yazdığı mektubunda; *"Oranın topraklarında bize yakınlık var. Oranın taşları bize karşı hissiz değildir. Oranın havası ciğerlerimizi iftiharla şişirecek ne de olsa temiz, öz havamızdır. [...] O muhit içinde ancak biz varlığımızı gösterebiliriz. Ancak Diyarbakır denen yerde, yaşamının ulviyetini kavrayabiliriz. [...] Diyarbakır'ı sevmek bir vazife ve hem de ihmal edilmeyecek mukaddes bir vazifedir."* (Enginün 2016: 47) sözleriyle dile getirmiş, yine Nihal'e yazdığı mektupta "Davet" şiirini Diyarbakır için yazdığını *"Sana Diyarbakır havuzlarından bahseden bir şiir yazayım"* (Enginün 2016: 39) diyerek ifade etmiştir:

"Mermer şadırvanından kütür kütür su akan,

Rüyalı bir havuzdur, çiçekler ortasında

Akşam bir melikedir bu sulara yıkanan,

Yıldızlar küme küme saçları arasında.

Bu havuz kenarında bir siyah karyola var:

Yorganına sarılmış kıvranan bir ömürcük.

Başucumda haftıften bir şarkı söyleniyor,

Var sanki etrafımda sessiz gizli bir düğün,

Bak ruhum gelinliğe nasıl da imreniyor,

Ey sevgili ecelim, zamanıdır çık, görün." (Enginün 2016: 39).

Diyarbakır'ın şairde özel bir yeri vardır. Diyarbakır onun için özlemin ve mazideki kıymetli hatıraların saklandığı bir mekandır.

Aşk

Cahit Sıtkı, gerek ruhi gerekse fiziki özellikleriyle çevresindekilerden uzaklaşmış ve kendi dünyasına yönelmiştir. Bu özelliği aşk hayatına da yansıyan şair, arkadaşlarıyla

sohbetinde fiziksel özelliklerinden dolayı kendi yaşındakilerle değil, kendinden yaşça epey küçük kızlarla ilişki yaşadığını söylemiş, bunun nedeni olarak da o kızların fiziksel özellikleri fazla dikkate almamasını göstermiştir. Ziya Osman Saba da, şairin bu konudaki sözlerine “Cahit’le Günlerimiz”de yer vermiştir (Tarancı 2016 a: 30). Ziya Osman Saba aynı yazısında Cahit Sıtkı’nın fiziksel özelliklerinden şikayetini şu sözlerle belirtmiştir:

“[...] adı bile çok şey söyleyen ‘Dar Kalıp’ şiirinde, ‘aynam, aynam bana bir devle bir cüce/ Halinde gösterir içime dışımı/ Bu müthiş tezadı duyup düşündükçe/ Nasıl zapt edeyim ben haykırışımı?’ diye haykırıyordu? [...] Aynı ruh kompleksi içinde yaşadığını hissettiğim Ahmet Haşim gibi, Cahit Sıtkı da, fizik yapısından, kendi deyimiyle, dar kalıbından memnun görünüyor; sabah tıraş olurken aynada seyrettiği yüzünden sonra, bu yüzden ancak küçük kızların, “hayatımda ilk erkek”i olabileceğine inanıyor” (Tarancı 2016 a: 30).

İstanbul Beşiktaş’ta ikamet ettiği sıralarda âşık olduğu bir kadın vardır. Kaynaklarda “Beşiktaşlı sevgili” olarak anılagelen bu kadın, Cahit Sıtkı’nın ilk aşkıdır. Ziya Osman Saba da “Cahit’le Günlerimiz” yazısında Cahit Sıtkı’nın bu ilk aşkı için; “[...] ‘Hayal Ettiğim Şey’ şiirini ithaf ettiği; ‘Sevdalı’ adlı şiirinde ‘İlk aşkım, ilk göz ağrısın’ dediği ‘Vefasız çıktın’ diye sitem ettiği bir “Beşiktaşlı”sı ‘ilk sevgilisi’ yok muydu? [...] Cahit Beşiktaşlısının evinin bulunduğu yokuşu dört yıl, aşk heyecanları içinde inip çıktı” (Saba 15 Kasım 1956: 5) sözlerini söylemiştir. Şairin, Ziya Osman Saba’nın bahsettiği “Hayal Ettiğim Şey” adındaki şiirini “Beşiktaşlım için” ithafıyla ilk aşkına ithaf ettiği görülmektedir. Cahit Sıtkı bu sevgili için; “Onun üzerine yoktur ve olamaz. Bu işe (yaşamak, şiir yazmak, ilh...) onu sevmekle başladım, onu sevmekle bitireceğim” (Tarancı 2016 a: 212) demiştir.

Şairin, bu ilk aşkı başka şiirlerine de yansımıştır. Bu şiirlerinden biri de “Aşk Masalı” adındaki şiiridir. Bu şiirinde olduğu gibi Beşiktaşlı sevgilisi için yoğun duygular beslemekte ve hayranlık duymaktadır. Ancak ilerleyen zamanlarda aşkına istediği karşılığı bulamayan şair, bu aşkı şiirlerinde güzel bir gençlik hatırası olarak anmıştır.

*“Haydi abbas, vakit tamam;
Akşam diyordun işte oldu akşam,
Kur bakalım çilingir soframızı;
Dinsin artık bu kalp ağrısı.
[...]
Katıp tozu dumana,
Var git,
Böyle ferman etti Cahit,
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş’tan;
Yaşamak istiyorum gençliğimi yeni baştan” (Tarancı 2004: 157).*

Ziya Osman Saba’ya “Abbas” şiiri için çocukluğunda dinlediği bir masalı anlattıktan sonra; “Burada Abbas, insanoglunun heyhat ki sık sık başvurmaya mecbur kaldığı hayali temsil etmektedir. Şiiri ona göre okumalı.” (Tarancı 2016 a: 181) ifadelerini kullanmıştır. Reşid İskenderoğlu ise, Cahit Sıtkı ile ilgili anılarını anlattığı eserinde “Abbas” şiiri için;

“Beşiktaşlı Sevgilisi için yukarıdaki şirden sonra şu aşağıdaki şiiri de yazmıştır. Bu şiirde adını da belirttiği için, sevgili Beşiktaşlı Cahit’den müteakip baskılardan bu şiiri koymamasını rica ettiğini merhum Muzaffer Üretener’den işitmişim. Muhtemelen medeni hali değiştiğinden böyle bir gerek görmüştür.” (İskenderoğlu 1993: 39) demiştir. “Uçtu Uçtu” başlığını taşıyan şiir şu şekildedir:

“Uçtu uçtu leylek uçtu,

Uçtu uçtu masa uçtu,

Uçtu uçtu Semahat uçtu,

Uçtu uçtu?

Ne uçtu sanırsınız çocuklar?

Uçtu uçtu gençliğim uçtu” (Tarancı 2004: 156).

Cahit Sıtkı askerlik yaptığı dönemde de bir aşk yaşamış ve Ziya Osman Saba’ya yazdığı mektuplarında bu aşkıdan “esmer yârim” diye bahsetmiş ve Ziya Osman Saba da “Cahit’le Günlerimiz”de “o meşhur “Misafir” şiiri bu “esmer güzeli yâr” için Akçay’da yazılıyordu” (Tarancı 2016 a: 41) demektedir. Cahit Sıtkı bu sevgiliyi Ziya Osman Saba’ya “[...] Ilıca’ya bir saat mesafede bulunan Güre köyünden, Ilıca’daki hamamı işleten adamın torunu, on yedi yaşlarında var yok...” (Tarancı 2016 a: 265) sözleriyle tanıtmıştır. Şair, “Esmer Güzeli Yârim” şiirini de bu kız için kaleme almıştır:

“Bu meltemli geceler,

Su sesi, ayışığı,

Uzayan türküleri

Cırcırböceklerinin,

Bu cümbüş, bu muhabbet

Bu tatlı uykusuzluk,

Hep senin şerefine, esmer güzeli yârim...” (Tarancı 2004: 105)

Esmer yâri ile yaşadığı tür ilişkilerden sıkılan şair artık hayatında yeni adımlar atmak isteyecektir. Bir süre sonra yaşamını ve şiirlerini karamsarlık sona erecek ve yeni bir umut dünyasına yönelecektir (İskenderoğlu 1993: 24). Askerdeyken Nihal’e yazdığı bir mektupta evlenme bahsini açan şair, “Paydos” şiirini yazmış ve bu şiiri için: “Bekarlık, serserilik hayatından çok yandığımı, artık vakit geçmeden ev bark sahibi olmak istediğimi bu şirden anlayabilirsin. Askerlikten sonra evlenmek artık bir zaruret olmuştur” (Enginün 2016: 129) demiştir.

“Paydos bundan böyle çilgınlıklara!

Sert konuşmaya başladı aynalar

Yetişir koştum aşkın peşi sıra

Bitirdi beni bu içki, bu kumar.

[...]

Yaş ilerliyor... Artık geçti bizden;

Kişi ev bark edinmeli vakitken.

Gün gelince biz değil miyiz ölen?

Cenazemiz yerde kalmasin dostlar!” (Tarancı 2004: 156)

Bu şiirinde gerçekçi davrandığı görülmektedir. İçki, kumar ve geçici aşklar peşinde koşmaktan sıkılmış bir Cahit Sıtkı vardır artık. Yaşının ilerlediğini ve evlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Paydos “*şiirinde de ifade ettiği isteği biraz geç de olsa gerçekleştiği zaman, moral havasını saran kara ve karanlık bulutları dağıtmış ve yerini, penceresinden eksilmemesini dilediği güneşin sıcak aydınlığına ve mutluluğa terk etmiştir. Şair bundan sonra yaşamın “düşten güzel” olduğunu söyler ve yaşar. Tıpkı “DÜŞTEN GÜZEL” adlı bu şiirinde dile getirdiği gibi*” (İskenderoğlu 1993:25):

“İlktir baharın gönlümce geldiği

İlktir hem sarhoş hem ayık olduğum

Bir gerçek içindeyim düşten güzel

Sevdiğim gülüyor yanıbaşımda

Aşkından talihimin düzeldiği

Sen gökte ararken yerde bulduğum

Bir sende gördüm ince ruh ince bel

Sende murada erdim kırk yaşımda” (Tarancı 2004: 193)

Kardeşine yazdığı mektuptan iki ay sonra Ziya Osman Saba’ya babasının, onunla evlenmek için bir kız bulduğunu söylemiş ve bahsedilen kızın 23 yaşında Erenköy Kız Lisesi’nden mezun, edebiyata ve şiire meyilli olduğunu anlatmış ve evlenme isteğini “[...] *bu mesut evlenme işi tahakkuk ettiği takdirde, bekarlık belası bir sürü kötü -kötü demeye dilim varmıyor ya!- itiyada esaslı ve kati surette “paydos” demek icap edecek. Rüyalarım girmemiş, girememiş bir saadet uğruna -hem de böylesine bir saadet- elbette ki dünyanın en akıllı, uslu kocası olmaya amadeyim*” (Tarancı 2016 s: 228-229) sözleriyle ifade etmiştir. Babasının bahsettiği bu kız Melek Hanım’dır. Bir heyecan içinde olan şair, evlenmesinin onda yeni bir şiir deryası yaratacağını düşünmektedir:

“Ne taze, ne duyulmamış, işitilmemiş şiirler yazacağımı şimdiden hazla düşünmekteyim.

Karımdır o benim, gerçek

Merdivende ışık tutan.

Başımı koruyan melek, cümle kazadan beladan

gibi mısraların bakir hazinesine kırk haramilerin en küçüğündeki hayret ve safiyetle ve çılğıncasına dalacağım” (Tarancı 2016 a: 234-235).

Şair, bir taraftan “esmer güzeli yâri” için heyecan duyarken diğer bir taraftan da Melek Hanım’ın hayalini kurmaktadır. Ancak esmer güzeli sevgili onun için bir gönül

eğlencesidir: “*Melek Hanım’a hıyanet ettiğimi düşünmemelisin. Bu nasılsa bir gönül eğlencesidir*” (Tarancı 2016 a: 271).

Melek Hanım’la evlenme fikri Cahit Sıtkı’ya yeni bir yaşam enerjisi vermiştir. Onunla olunca hayatında pek çok şeyin düzene gireceğini düşünmektedir. Ziya Osman Saba’ya mektuplarında askerden terhis olunca Melek Hanım’a görücü göndermesi gerektiğini ve kendine bir iş bulmasını gerektiğini söylemekte ise de sonrasında Melek Hanım’la ilişkilerinin neden olumsuz neticlendiği bilinmemektedir.

Bu ilişkiden sonra ciddi bir gönül ilişkisi olmadığı tahmin edilen Cahit Sıtkı, Ankara’da Çalışma Bakanlığı’nda görevliken Cavidan Tınaz’la tanışmış ve ona karşı büyük bir aşk duymaya başlamıştır. Uzun uğraşlar sonucu Cavidan Tınaz’a aşkını ifade etmiş ve onu evliliğe ikna etmiştir. Haziran 1951’de *Kaynak* dergisine verdiği röportajda da “*Gerçekten son zamanlarda az şiir yazıyor ve tabiatıyla az yayımlıyorum; zira bekarlığa veda etmek üzereyim. İzin verirseniz; yeni bir hayatın eşliğinde bu kadar bir nefis muhasebesi geçireyim: Sözlerim yanlış anlaşılmasın; yeni bir hayatın yani evlilik hayatının bana yani şiir ufukları açacağına inandığım için böyle söylüyorum*” (Tarancı 2016 b: 145) sözleriyle bu evliliği ve evliliğin getireceğini düşündüğü heyecanlarını dile getirmiştir. Nihayetinde 1951’de Ankara’da evlenmiş ve bahsettiği gibi yeni bir döneme adım atmış ve hayatında birçok şey de düzene girmeye başlamıştır.

Salim Şengil, Cahit Sıtkı’nın Çalışma Bakanlığında çalıştığı dönemde onunla ilgili hatırasından bahsederken Cavidan Hanım’la ilişkisini “*Orada bir kızla ilişkisi oldu. Bunu uzun zaman bizlerden gizledi. O, her ne kadar aklıyla, çirkin bir adam olmanın burukluğundan kendini kurtarmış olsa da, zaman zaman bu acının içine düştüğü olmuştur. Kızla ilişkisini saklayışı da bu yüzden olabilirdi*” (Şengil 1991: 37) sözleriyle ifade etmiştir.

“Uzun yıllar içinde yaşadığı ve alıştığı bohem yaşantısından yoksun kalması, ser azat olarak düşünmek ve yazmak olanağını birden kaybetmesi, zaruri olarak bir aile geleneğinin gerekli disiplinine girmesi, onu manevi havasında arzulamadığı bir sıkıntıya sevk etmişti. Onun sanatına, büyük şairlik sıfatına tutkun olan eşi, bilinçli bir ihtimamla, bu yeteneğinin duraksamaması için gerekli gayreti göstermiştir. Cahid de eşine karşı ilk günden beri beslediği büyük ve samimi sevgisini korumuş ise de, şahsa değil, mesleki ve alışkanlıkları nedeniyle aile müessesesinin yükümlülüklerine tarizde bulunmaktan kendini alamamış ve yakın dostu Yaşar Nabi’ye o malum mektubu yazmıştır. Kavuştuğu o düştüğü güzel yaşamı, en verimli bir anında maalesef son bulmuştur” (İskenderoğlu 1993: 26).

Söz konusu mektupta Cahit Sıtkı, Yaşar Nabi’ye “*Evlendikten sonra anlatılmaz, sebepli sebepsiz bir isteksizlik içindeyim ki bir tek satır yazmak bile bazan muazzam bir külfet gibi geliyor bana*” (Tarancı Temmuz 1974: 342) demiş ve mektubuna, evliliğinin onda uyandırdığı hisleri anlatan şu şiiri eklemiştir:

*“Sözün doğrusu
Olacak şey değildi ama
Oldu bir kere
Bahar vurdu başıma
Bir delilik ettim*

Tuttum evlendim

Ne söylesem az

Çeken bilin

Allah düşmanıma vermesin” (Tarancı Temmuz 1974: 342)

Cahit Sıtkı, bu şiirinin yayımlanmak için gönderilmediğini söyledikten sonra Cavidan Hanım’dan herhangi bir şikâyeti bulunmadığını, ancak evlilik müessesesinin yüklediği sorumlulukların onun şair ruhuna göre olmadığını (Tarancı Temmuz 1974: 342) söylemiştir. Uzun yıllar bir başına yaşamaya alışmış şair için evlilik, ellerinin hareketini engelleyen bir kelepçe işlevi görmüştür. Şair ruhunun isteklerini sınırlaması bir süre sonra şevkini de söndürmüştür. Salim Şengil hatıralarında Cahit Sıtkı’nın evliliği ile ilgili,

“Evlendikten sonra Cahit, artık akşamları çıkamaz, sürekli geldiği yerlere gelemez olmuştu. [...] Bu duruma mutluluğu için belki eyvallah demişti. Demişti ama bir süre sonra, kırk altı yılının yarısından çoğunu geçirdiği bu yerler, daha çekici gelir olmuştu ona. Yaşama biçimini bozmak pahasına, konulan yasaklara karşı gelecek bir yapıda değildi Cahit Sıtkı. Boyun eğdi. [...] Evliliğin zorlamalarıyla mutlu da olsa, ev ev komşuluklar kuracak bir yaradılıştta değildi” (Şengil: 1991: 38).

sözleriyle bahsederek şairin durumunu izah etmiştir. Onun için zor olan bu evlilik 1954’te Cavidan Hanım’dan boşanmasıyla son bulmuştur.

Yalnızlık ve Kaçış

Cahit Sıtkı, küçüklüğünden beri dışarıya karşı kapalı bir kişi olmuştur. Eğitimi dolayısıyla çok sevdiği ailesinden ve şehrinden ayrılması onu, ömrünün sonuna kadar peşini bırakmayacak bir yalnızlığa itmiştir. Cahit Sıtkı için şiir, “geçmiştir. Saklanmak istenen, özlenilen çocukluktur” (Türk 2016: 42). İçinde bulunduğu durumu sadece şiirleriyle dile getirmekle yetinmemiştir. Ailesiyle ve akrabalarıyla sürekli mektuplaşma hâlinindedir ve bu mektuplarında duygularını açıkça dile getirmiştir. O, her zaman ailesiyle birlikte geçirdiği Diyarbakır günlerini aramış ve içinde o günlerin hasretiyle yaşamış içinde “yalnızlığı bütün acısıyla duyan” (Enginün 2016: 53) bir çocuk saklamıştır.

“Geniş, siyah gölgesi hayatımı kaplayan,

Tepeimde kanat germiş bir kartaldır yalnızlık.

Kalp çarpıntılarıyla günleri hesaplayan

Bir benim, benim olan bir masaldır yalnızlık” (Tarancı 2004: 34).

“Yalnızlık” başlığını taşıyan bu şiir, Cahit Sıtkı’nın ruh hâlini yansıtmaktadır. Bu duygu, onun için bazen bulunmak istemediği çevreden kaçış iken bazen de ona saldırmaya hazırlanan bir kartal gibidir.

“Saltanat sürmektedir içimde bir hükümdar,

Hırsının pençesinde, şehvetinin esiri;

Etrafını almıştır dalkavuk ve riyakâr;

Korkulu bir sarayım doğduğum gündən beri” (Tarancı 2004: 35)

Karşılaştığı yeni dünya ona sahte gelmektedir. Bu nedenle karamsar ruh hâli peşini bırakmaz. Kendisi de bu durumundan memnun olmadığını kardeşi Nihal'e yazdığı mektubunda dile getirir: “*Beni düşünen, beni seven, benim yaralarımı sarmaya koşan annem, babam, kardeşlerim ve hele sen varken, benim felaketten bahsedişim, görüyorum ki çok bayağı, çok gülünç ve çok acıklıdır...*” (Enginün 2016: 33).

“*İçimden dışarıya akseden bir yangındır.*

Bana yalnızlığımı sezdiren uykusuzluk,” (Tarancı 2004: 49)

Cahit Sıtkı'nın yalnızlığından uzaklaştığı anlardan biri mektup yazdığı ya da okuduğu zamanlardır. Mektuplarla olduğu zaman adeta başka bir ruh hâline geçer: “*Kendi kendime kaldığım zamanlar gülmek istemiyor ve somurtuyorum. Herkese ve her şeye acır gibi merhametli gözlerle bakıyorum. Fakat mektuplarınızın yıldızlı çemberi içine girdiğim dakikadan itibaren kendimi ve ıstıraplarımı unutuyor, sizlerle beraber gülüyor ve neşeleniyorum*” (Enginün 2016: 57).

Cahit Sıtkı, her ne kadar yalnızlığı anlatsa da memnun değildir. Çünkü o, buna kendi isteğiyle yönelmemiş, içinde bulunduğu durumlardan ötürü mecbur bırakılmıştır, denilebilir. Zaman zaman yalnızlığından kaçmak istemiş ve bu arzusunu şiirlerinde dile getirmiştir. “*Bir Kapı Açıp Gitsem*” adındaki şiirini bilinçli olarak yazdığını söyleyen şair, bu dünya ve insanlarından nefret ettiği zamanlarda bir kapı açarak yeni bir aleme ve yeni insanlara kaçma hayalini de anlatmıştır: (Enginün 2016: 91).

“*Ben bu dünyaya yanlış gelmiş olacağım ben,*

Ben öyle her insandan, o kadar uzağım ben.

Yine bu gözlerimdir okşanacak şey arar,

Yoksa içimde başka bir dünya hasreti var” (Tarancı 2004: 52).

Bu şiirde “*şairi, bir kapı açıp bu dünyadan kaçış duygularına sürükleyen de yine yalnızlığıdır. Bu dünyaya yanlış gelmiş olduğunu düşünecek kadar kendisini insanlara uzak hisseder*” (Okur 1993: 277-278). Pek çok kişi, onun şiirlerindeki bu kaçışı ölüm isteği olarak görse de aslında bu, onu esir almış yalnızlığın kaçışından başka bir şey değildir.

Hassas bir bünyeye ve ruha sahip olan Cahit Sıtkı, riyakâr ve hasis insanların bulunduğu bu çirkin dünyadan kaçmak ister: “*Kaçıp gitmek, uzaklara, başka iklimlere, başka alemlere... Çiçekler gibi olmak, Yaşamamak ya da yaşayıp görülmemek...*” (Enginün 2016: 97). Şair, “*Düşündüğüm Yer*” şiirinde kaçmak istediği yeri anlatır.

Hayal ettiği bu âleme hiçbir zaman kavuşamayan Cahit Sıtkı, hayatının sonuna kadar bu hayalini gerçekleştirme umuduyla yaşamıştır.

Hastalığı ve Ölümü

Cahit Sıtkı'nın şiirlerinde ölüm teması önemli bir yer tutmaktadır. “*Türk şiirinde ölüm temi üzerine en çok şiir yazan şair Cahit Sıtkı olmuştur. Bunun; şairin mizacından, ruh yapısından, içinde yaşadığı tarihi ve sosyal şartlardan ileri geldiği düşüncesine Cahit Sıtkı'nın en çok sevdiği şair olan Baudelaire'in tesirini de eklemelidir*” (Okur 1993: 282).

O, ölümü hem kaçış hem de bir yok oluş olarak görmektedir. Onun içinde daima hayata sıkı sıkı tutunmuş şen bir çocuk saklıdır. Hayallerinde ölümden uzak, sonsuz bir yaşam

vardır: “Ölümü düşündüğüm vakit zıvanadan çıkıyorum... Ölümsüz bir hayat yok mu acaba? Sonu olmayan bir şey, ne kadar güzel olurdu” (Enginün 2016: 105)!

Cahit Sıtkı, şiirlerinde çokça yer verdiği ölüm temasının başkalarının ölümünden korkması olarak nitelendiği aslında korktuğu şeyin; ölümün bu dünyadaki güzellikleri yok etmesi nedeniyle olduğunu söyler:

“Şiirlerimde işlediğim ölüm teması nedeniyle beni böyle ölümden korkar diye niteliyorlar. Ben kendim için ölümden korkmam. Bak karşıdan geçen bu mutlu gençlerin ve önümüzdeki damın saçığında koklaşan iki kumrunun ölümünden korkarım. Onların ölmesini görmek istemem der. [...] Örneğin Şevket Rado’ya ithaf ettiği şu şiirinde ölümden korkmadığını, ölüme karşı çıktığını şöyle seslendirir:

Kapımı çalıp durma ölüm,

Açmam;

Ben ölecek adam değilim.” (İskenderoğlu 1993: 50-51).

Ziya Osman Saba’ya yazdığı 15 Aralık 1941 tarihli mektubunda “*“Ben Ölecek Adam Değilim” şiiriyse bildiğin ben*” (Tarancı 2016 a: 117) demiş ve bu şiirin kendini anlattığını ifade etmiştir. Şiire genel olarak bakıldığında şairin yaşama isteği görülmektedir. Şiirde “*Nedir ki eninde sonunda ölüm?/ Ayrı düşmek değil mi aşinalardan?*” (Tarancı 2004: 96) dizelerine yer vermiş, “*Ölmeden evvel ötmek, kurtlarımı dökmek istiyorum. Yaşamamanın Don Juan’ıym, hayatı her şeyiyle çok ama çok seviyorum*” (Tarancı 2016 a: 93) sözleriyle de yaşama aşkını dile getirmiştir. “*Ölümden Sonra*” şiirinde ise ölüm ve ölüm sonrasında bahseden şair bu şiiri için; “*Ben şahsen ‘Ölümden Sonra’ şiirimi büyük bir haz içinde yazmışımdır. Vakıta ölümden, hem ölümün sonrasında, ademden bahsediyorum fakat tatminkar bir şekilde, pürüzsüz olarak bahsettiğime sahip olduğum için yazarken haz duymuşumdur*” (Tarancı 2016 a: 206) demiştir.

Şair, bohem hayatın bir getirisi olarak alkole ve sigaraya yönelmiştir. Zaten zayıf bir bünyeye sahip şairin vücudu, bu alışkanlıklarla beraber yavaş yavaş sorunlarını gün yüzüne çıkarmaya başlar. Cavidan Tınaz’dan ayrıldığı 1954 senesinde kalbindeki rahatsızlığı nedeniyle kriz geçirir ve hastaneye kaldırılır. Bu kriz sonucunda vücudunun sağ tarafı felç olur ve aynı zamanda konuşma yeteneğini de kaybeder. Cahit Sıtkı’nın arkadaşlarından Cihad Baban, onun hastalığı için “*Cahit, görüyor, her şeyi anlıyor, düşünüyor, fakat hiç konuşamıyordu. Biz dünyanın en münasebetsiz kelimeleri ile ona teselli vermek için konuşmuş, o, sözlerimize, anlayışlı gülümsemeler ve el işaretleri ile mukabele etmişti.*” (İskenderoğlu 1993: 54) demiştir.

Cahit Sıtkı’yı Viyana’ya uğurlamaya gelenler arasında Salim Şengil de bulunmaktadır ve şairin hastalık durumunu; “*Cahit Sıtkı, sakatların kullandığı tekerlekli bir arabada, dizlerine örtülmüş battaniyenin üzerinde ufacak elleri dudaklarında eğri bir gülüş -felç olmuştu- çocuksu bir sevinç içinde, göz pınarlarında tomurcuklaşmış yaşlarla mahzun oturuyordu.*” (Şengil 1991: 42) sözleriyle ifade etmiştir.

Sağlığına kavuşması için pek çok şey yapılmış, hatta 1956’da Viyana’ya gönderilmiştir. Burada tedavisine başlanmış ancak şair 12 Ekim 1956’da vefat etmiştir.

SONUÇ

Türk edebiyatının güçlü şairlerinden Cahit Sıtkı Tarancı, gerek yaşantısı gerekse şiirleriyle hafızalarda ve edebiyat tarihinde özgün bir yer edinmiştir. Dış dünyaya kapalı bir mizaca sahip olması; onun çocukluktan itibaren ailesi haricinde bulunan insanlara karşı uzak durmasına sebebiyet vermiştir. Özellikle eğitimi için ailesinden ayrılışı onun için büyük bir sorun hâline gelmiş ve çoğunlukla kendi dünyasında yaşamış, dış etkilerden uzakta kalmayı tercih etmiştir. Bu durum onda yaşamı boyunca peşini bırakmayacak bir yalnızlığa neden olacaktır.

Cahit Sıtkı'nın kapalı dünyasının kapılarını açan unsur şiirleridir. Şiirlerinde duygularını açıkça dile getiren şair, sevdiklerine yazdığı mektuplarla da onların sevgisini yanında hissetmiştir. Karamsar ruh hâlinden bu mektuplarla uzaklaşmıştır. Fiziksel özellikleri nedeniyle çekimsiz davranışa da sempatik ve iyimser hâlleriyle çevresindeki insanların sevgisini kazanmış bir şairdir.

Hayatında yegâne amaç olarak “güzel şiir yazma”yı seçmiş ve yaşamının sonuna kadar bu uğurda mücadele etmiştir.

KAYNAKÇA

- Belge, Murat (2018). Şairaneden Şiirsele Türkiye’de Modern Şiir. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Beysanoğlu, Şevket (1969). Cahit Sıtkı Tarancı, Ankara: Diyarbakır’ı Tanıtma ve Turizm Derneği Yayınları.
- Ediboğlu, Baki Süha (1968). Bizim Kuşak ve Ötekiler. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Enginün, İnci (2016). Evime ve Nihal’e Mektuplar. İstanbul: Can Yayınları.
- Işık, İhsan (2007). Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi (C. 8), Ankara: Elvan Yayınları.
- İskenderoğlu, Reşid (1993). Cahit Sıtkı Tarancı ile Anılar.
- Korkmaz, Ramazan (2002). İkaros’un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Okur, Enver (1993). Cahit Sıtkı Tarancı- Hayatı-Eserleri-Sanatı. Doktora Tezi. Samsun: On Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saba, Ziya Osman (15 Kasım 1956). “Cahitle Günlerimiz”. Varlık, S. 442, s. 5.
- Şengil, Salim (1991). Anılarda Kalan Portreler. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (2004). Otuz Beş Yaş (Bütün Şiirleri). İstanbul: Can Yayınları.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (2016 a). Ziya’ya Mektuplar (Haz. Hakan Sazyek). İstanbul: Can Yayınları.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (2016 b). Avuçlarıma Sığmıyor Yıldızlar (Haz. Hakan Sazyek). İstanbul: Can Yayınları.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (Temmuz 1974). “Cahit Sıtkı Tarancı- Yaşar Nabi Nayır’a”. Türk Dili (Mektup Özel Sayısı), S. 274.
- Türk, Emine Bilgehan (2016). Kurmacadan Gerçeğe Hasan İzzettin Dinamo. Trabzon: Serander Yayınevi.